

MOST MÉG JOBBAN KELL FIGYELNI

Melyik a hamis? A hír, vagy az, hogyan hamis?

Az Internet csodálatos dolog. Egyszerre áldás és átok. Elképesztő információk tárháza, jó és rossz behatásokat egyaránt hozhat mindannyiunk életébe. A legnagyobb kihívás manapság az, hogyan használjuk úgy, hogy a hatások eredője mégis pozitív legyen.

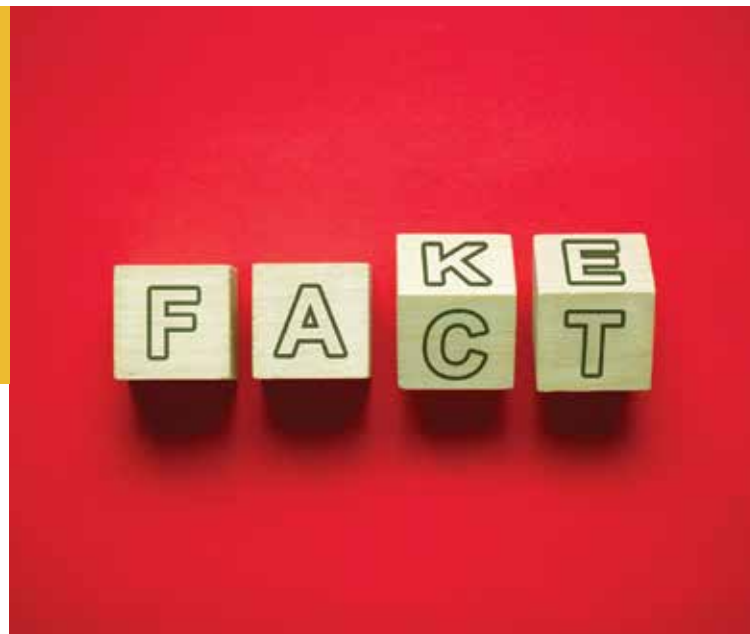
Ha valamit az Interneten olvastál, az két dolgot jelent biztosan: tudsz olvasni, és működik az internetkapcsolatod. A neten terjedő információk jó része bizony ahhoz az egyébként méltatlanul elhanyagolt social engineering területhez tartozik, amit manapság úgy hívunk, hogy „fake news”.

Az álhírek nem új keletű dolgok. Már a hatodik században megtalálták a nyomait a tudósok, és végig a történelemben ott a nyoma, a hatása. De igazán kiforrott, nagy tömegekhez eljutó, hatékony álhírkampányokat csak az interneten lehet kivitelezni. Egy jól időzített, célzott fake news kampánnyal választásokat lehet megnyerni, vagy éppen elveszíteni. Tőzsdei cégeket lehet csődbe taszítani. Bizony, ez a fegyver cseppet sem kevésbé veszélyes az IT-ben gyakran alkalmazott egyéb károkozásoknál.

Nem is kell messzire mennünk. Nézzünk két példát, amelyeken keresztül szembe tudunk látni, milyen hatalmas károkat és fejtörést tud okozni, ha a médiagépezetbe bekerül néhány nem oda való morzsa.

1. példa: víruskétely vagy megélhetési nyomulás?

Mindjárt az első itthonról. A COVID járvány mellékhatása, hogy gombamód szaporodtak a jó esetben szkeptikus, rossz esetben vírustagadó csoportok, élükön egy hitelesnek, szakképzettnek tűnő emberrel, aki megfelelően karizmatikus, szuggesztív, és bizony képes volt arra, hogy áltudományos „tényeket” szentírásként adjon elő a saját internetes csatornáján. Szépen bekerült a közösségi médiába, az annak rendje és módja szerint fel is kapta. Műsorokba hívták, előadhatta a teóriákat, sőt, egy alkalommal az MTA szakértőjével is vitázhatott, ami, ahogy az egyik oldalon olvashattuk, olyan, mint amikor a Tesla főmérnöke az elektromos autó jövőjéről vitázik a budapesti autószerelővel. Egy dolgot egész biztosan elért.

FORRÁS: GETTY IMAGES @SCIENTIFIC AMERICAN

Elméleteit megismerte a fél ország, és aki hinni akart abban, hogy a helyzet nem komoly, talált magának önigazolást. Azaz, ezek a műsorok még több követőt hoztak az illetőnek.

Fake news? Igen. Elérte a célját? Természetesen.

Az álhír talán legnagyobb erőssége, hogy a fogadóképes kereslet egyszerűen el akarja hinni. A hit pedig, ahogy tanultuk, hegyeket mozgat...

2. példa: a hibrid kamion esete

Az álhír az üzleti világtól sem idegen. Egy egészen jó nevű cég azt állította magáról, hogy működő, hibrid, áruszállító kamiont tud felmutatni. Látható is volt egy videóban az aszfaltot szaggató hipermodern eszköz. Egy baj volt vele. A klip kedvéért egy dombról gurították le, mert nincs mögötte működő technika – állítja a konkurencia. Azaz, valaki biztosan álhíreket terjesztett az ügyben. Hetekig azt sem tudtuk, hogy az eredeti hír a fake, vagy amit terjesztenek róla. El tudjuk dönteni, hogy kinek van igaza? A megjelenéskor nem, és utána is csak nehezen.

Nem véletlenül hoztuk ezeket a példákat. Az álhírek nagyrészt egyszerű, valótlan állítások, amelyeket kis odafigyeléssel viszonylag könnyen ki tudunk szűrni. Azonban vannak összetett, komoly fejtörést okozó megjelenések, amit csábító lenne elhinni, hiszen könnyűnek tűnik a mögötte rejlő „igazság”.

Mostanában még fokozottabban oda kell figyelnünk arra, hogy milyen tartalmat fogyasztunk, az honnan származik, és igazolható-e a hír más forrásból. Mindannyiunknak komoly felelőssége van már abban is, hogy milyen tartalmat osztunk meg a közösségi médiában, és mit adunk át akár otthon a szeretteinknek. Kevesebb hit, több racionalitás. ■